

Sygn. akt IV U 1731/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Radaszkiewicz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Irena Prokopczuk

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 r. w Olsztynie

sprawy A. R. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

przy udziale zainteresowanej (...) Sp. z o.o. w O.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

na skutek odwołania A. R. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 26 czerwca 2015 r. nr (...) - (...) Decyzja nr (...)

o d d a l a o d w o ł a n i e

SSO Dorota Radaszkiewicz

Sygn. akt IV U 1731/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją nr (...) z dnia 26 czerwca 2015 roku stwierdził, że A. R. (1) w okresie od dnia 1 stycznia 2013r. do 30 września 2014r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. W ocenie organu rentowego celem zawarcia umowy o pracę nie było faktyczne realizowanie stosunku pracy, lecz stworzenie podstawy prawnej dającej możliwość opłacania wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej przez skarżącego jednocześnie pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile podstawa wymiaru składki z tytułu umowy o pracę będzie stanowiła co najmniej wynagrodzenie minimalne.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. R. (1) wniósł o jej uchylenie podnosząc, iż w okresie wskazanym zaskarżoną decyzją pozostawał w stosunku pracy w (...) Sp. z o.o. W ocenie odwołującego wypytywanie pracowników produkcyjnych podczas przeprowadzanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych kontroli o zatrudnienie wnioskodawcy, nie może stanowić jakiegokolwiek podstawy do kwestionowania wykonywania przez

niego obowiązków pracowniczych. Pracownicy ci mieli bowiem znikomym kontakt z wnioskodawcą. Skarżący podlegał bezpośrednio prezesowi spółki. Jako główny księgowy nie miał obowiązku podpisywania listy obecności oraz nie była prowadzona ewidencja czasu pracy dla jego stanowiska pracy, albowiem obowiązywał go nienormowany czas pracy. Skarżący nie zgodził się również z tym, iż zmiana formy zatrudnienia z kontraktu menadżerskiego na umowę o pracę była nieracjonalna – jak przyjął ZUS. Podniósł, że w latach 2011-2012 sytuacja finansowa spółki pogorszyła się, nastąpił spadek sprzedaży, obroty zmalały czterokrotnie – w związku z tym nastąpiła zmiana formy zatrudnienia odwołującego na umowę o pracę.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania.

(...) Spółka z o.o. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. R. (1) od 1 lutego 1995r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Ewidencji Działalności gospodarczej w zakresie usług księgowych - biura rachunkowego. Od dnia 1 stycznia 2008r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej zgłosił się jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego (wyjaśnienia informacyjne i zeznania A. R., ustalenia w aktach ZUS, uzasadnienie decyzji Nr (...), uzasadnienie zaskarżonej decyzji Nr (...)).

Decyzją Nr (...) z dnia **16 stycznia 2014r.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, że A. R. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom : emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresach :

- od 1.12.2009r. do 31.12.2009r.,
- od 1.01.2013r. do 31.01.2013r.,
- od 1.05.2013r. do 31.07.2013r.,
- od 1.09.2013r.

Decyzja ta nie została zaskarżona i uprawomocniła się.

Decyzja ta wydana została w związku z tym, iż z danych znajdujących się w ZUS wynikał, iż od 1 stycznia 2008r. z tytułu prowadzonej przez A. R. (1) działalności gospodarczej zgłosił się on jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego. Jednocześnie od 1 stycznia 2008r. A. R. (1) został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek – (...) Sp. z o.o., jednakże w miesiącach 12/2009, 01/2013 z tytułu umowy zlecenia nie osiągnął przychodu w wysokości co najmniej takiej, jak obowiązująca minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla osób prowadzących działalność gospodarczą, a za miesiące 05/2013 -07/2013 i za miesiące od 09/2013 zleceniodawca nie złożył za skarżącego dokumentów rozliczeniowych, ani też nie wyrejestrował go z ubezpieczeń.

W okresach wskazanych wyżej - tj. od 1.12.2009r. do 31.12.2009r., od 1.01.2013r. do 31.01.2013r., od 1.05.2013r. do 31.07.2013r. oraz od 1.09.2013r. skarżący powinien podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, albowiem w tych okresach nie spełnił on warunku do zwolnienia z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym – z tytułu wykonywania umowy zlecenia, bo w miesiącach grudzień 2009r. oraz styczeń 2013r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne była niższa od najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność. Natomiast jeżeli chodzi o miesiące od maja 2013r. do lipca 2013r. oraz od miesiąca września 2013r. – to płatnik składek (...) Sp. z o.o. nie złożył za skarżącego dokumentów rozliczeniowych – przyjęto zatem, że w tych okresach skarżący nie osiągnął przychodów z tytułu umowy zlecenia. Z uzasadnienia decyzji wynika również wprost, iż do daty wydania decyzji nr (...) skarżący nie dostarczył mimo wezwania w tym zakresie umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o. oraz innych dokumentów potwierdzających wypłatę wynagrodzenia z tytułu tej umowy. Ponadto ZUS wystosował do skarżącego pismo z dnia 18.11.2013r., w

którym poinformował o stwierdzonych nieprawidłowościach i wezwał do złożenia dokumentów ubezpieczeniowych, jednakże ze strony skarżącego nie było żadnej reakcji (k.12-13 akt ZUS).

Decyzję tę (Nr (...) - data jej wydania 16.01.2014r.) skarżący pokwitował z dniem 17 stycznia 2014r.- (k.14 akt ZUS).

Dodatkowo pismem z dnia 10 marca 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował skarżącego, że na jej podstawie sporządzono z urzędu dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe (k.18 akt ZUS).

W zakresie dokumentów zgłoszeniowych do ubezpieczeń Sąd ustalił :

- **w dniu 8.04.2008r.(data wpływu)** na deklaracji (...) A. R. (1) został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń – emerytalnego i rentowych oraz dobrowolnego chorobowego z kodem tytułu ubezpieczenia 0412 0 0 ze wskazaniem daty powstania obowiązku ubezpieczenia – 1.01.2008r. a wyrejestrowany został z tego kodu ubezpieczenia z dniem 01.01.2013r. - **wpływ deklaracji wyrejestrowanie z ubezpieczeń 06.09.2014r.** (dokumenty zgłoszeniowe w oddzielnym komplecie- w załączeniu).

- **w dniu 22.08.2014r. (data wpływu)** na deklaracji ZUS ZUA A. R. (1) został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń – emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego z kodem tytułu ubezpieczenia 0110 0 0 ze wskazaniem daty powstania obowiązku ubezpieczenia – 1.01.2013r., a wyrejestrowany został z tego kodu ubezpieczenia z dniem 01.10.2014r.- wpływ deklaracji - wyrejestrowanie z ubezpieczeń – 16.11.2014r. (dokumenty zgłoszeniowe w oddzielnym komplecie- w załączeniu).

Z uwagi na to, że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania umowy o pracę od dnia 1 stycznia 2013r. wpłynęło dopiero dnia 22 sierpnia 2014r. oraz w związku ze złożeniem przez płatnika składek dokumentów rozliczeniowych za skarżącego jako pracownika z minimalnym wynagrodzeniem za miesiące od lutego 2013r. do lutego 2014r. – dnia 7 marca 2014r.- pismem z dnia 24.10.2014r. wezwano płatnika składek do złożenia wyjaśnień w sprawie ustalenia właściwego kodu ubezpieczenia A. R. (1) w okresie od 1 stycznia 2013r. do 30 września 2014r. oraz po wpływie wyjaśnień skarżącego, które złożył pismem z dnia 5.11.2014r. (pismo ZUS z dnia 24.10.2014r. – k.29 akt ZUS, pismo skarżącego z dnia 4.11.2014r. – k. 31,32 akt ZUS) oraz po przeprowadzeniu łącznie w okresie od 23 lutego 2015r. do 20 kwietnia 2015r. kontroli u płatnika składek (...) Sp. z o.o. - wydana została zaskarżona decyzja z dnia 26 czerwca 2015r. (decyzja w aktach ZUS – k.66-70, akta kontroli) .

W aktach kontroli znajduje się „Umowa o zarządzanie pionem ekonomiczno-finansowym spółki” zawarta w dniu 31.12.2007r. pomiędzy skarżącym a spółką (...) na czas nieokreślony, zawarta na podstawie przepisów ksh oraz kc oraz świadectwo pracy potwierdzające, iż A. R. (1) był zatrudniony w (...) Spółce z o.o. w okresie od 1 stycznia 2013r. do 30 września 2014r. Skarżący był zatrudniony na stanowisku głównego księgowego, a stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem przez pracodawcę na podstawie art. 33 k.p. oraz znajdują się tamże listy płac za okres od stycznia 2014r. do września 2014r.

Według zeznań E. O. (1) – prezesa zarządu spółki (...) A. R. (1) zajmował się poza sprawami finansowo -księgowymi po odejściu pracownicy D. również sprawami kadrowymi i pracowniczymi. Wszelkie związane z tym dokumenty prowadził skarżący oraz przechowywał w swoim biurze rachunkowym. E. O. (1) nie przedstawił podczas pierwszego przesłuchania żadnych dokumentów związanych z zatrudnieniem skarżącego na podstawie umowy o pracę. Ponadto nie wiedział dlaczego dokumenty zgłoszeniowe do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę powoda zostały złożone po terminie. E. O. (1) zeznał również, że skarżący – A. R. (1) nie udostępnił mu żadnych dokumentów dotyczących zarówno jego jak i skarżącego, twierdzi bowiem, iż zostały one zabezpieczone podczas prowadzonego postępowania karnego.

Z notatki służbowej sporządzonej przez inspektora ZUS wynika, iż w dokumentacji zabezpieczonej przez CBS oraz Prokuraturę Okręgową w Katowicach w związku z prowadzonym postępowaniem i przeszukaniem biura A,R. (1) nie było dokumentacji dotyczącej spółki (...) – notatka k. 6 akt kontroli).

Z dowodów zawartych na k. 19 akt sprawy wynika, iż przychód podatnika z należności ze stosunku pracy nie był wykazany za rok podatkowy 2013 (data złożenia PIT 37 – 30.04.2014r., wykazany był za rok 2014 (data złożenia PIT 37 – 30.04.2015).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. R. (1) nie zasługiwało na uwzględnienie, albowiem w ocenie Sądu Okręgowego pozwany organ prawidłowo ocenił ustalony stan faktyczny i w oparciu o tak prawidłowo ustalony stan faktyczny dokonał właściwej interpretacji obowiązującego prawa.

W myśl przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. 2013r., poz. 1442 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu podlegają z zastrzeżeniem zawartym w przepisach art. 8 i 9 ustawy osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

W myśl przepisu art. 13 pkt 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne będące pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Zgodnie zaś z przepisem art. 8 ust. 1 ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, pod jego kierownictwem oraz w czasie i miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.).

Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych tj. odpłatność pracy, konieczność osobistego wykonywania pracy przez pracownika, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy i na jego ryzyko oraz pozostawanie pod zwierzchnictwem pracodawcy. Dopiero realizacja stosunku pracy rodzi stosunek ubezpieczeniowy i związane z nim prawa i obowiązki. W przypadku, gdy nie dojdzie do nawiązania stosunku pracy, stosunek ubezpieczeniowy nie zaistnieje (wyrok SA we Wrocławiu z dnia 3 kwietnia 2012 roku, III AUa 230/12, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 29 marca 2012 roku, III AUa 1688/11). Zawarcie umowy o pracę nie jest przesądzające dla powstania obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowego, jeśli praca na jej podstawie nie jest wykonywana w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy. Nawiązanie stosunku ubezpieczenia następuje równocześnie z zaistnieniem sytuacji rodzącej obowiązek ubezpieczenia, jako wyraz zasady automatyzmu prawnego, jest wtórne wobec stosunku podstawowego, stanowiącego tytułu ubezpieczenia (wyrok SN z dnia 19 marca 2007 r., III UK 133/06, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 15 stycznia 2013 r., III AUa 641/12). Innymi słowy dla zaistnienia stosunku ubezpieczenia, niezbędne jest rzeczywiste wykonywanie pracy w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, a więc osobiste wykonywanie pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem.

Natomiast w sprawie niniejszej – co istotne, dla wykazania rzeczywistego istnienia stosunku pracy skarżącego ze spółką w okresie od 1 stycznia 2013r. do 30 września 2014r. nie przedstawiono nawet formalnego dowodu w postaci umowy o pracę. Dokumentem takim nie dysponował ani płatnik składek, ani sam skarżący. Co więcej, wszystkimi sprawami kadrowymi, pracowniczymi, w tym zgłaszaniem do ubezpieczeń, wyrejestrowaniem z nich zajmował się właśnie sam odwołujący. Trudno więc na tle stanu faktycznego sprawy, a w szczególności wstecznego zgłoszenia skarżącego do ubezpieczeń z tytułu umowy o pracę (zgłoszenie do ubezpieczeń z tytułu umowy o pracę obowiązującej od dnia 1 stycznia 2013r. zostało wniesione do ZUS dopiero w sierpniu 2014r.) nie podzielić stanowiska pozwanego, iż zgłoszenie to nastąpiło tylko i wyłącznie w związku z wykonaniem przez ZUS decyzji z dnia 16 stycznia 2014r. i sporządzeniem z urzędu dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych (pismo ZUS z dnia 10 marca 2014r. kierowane do skarżącego).

Sąd Okręgowy na podstawie wyników kontroli ZUS oraz zważywszy na ocenę zeznań samego skarżącego, zeznań świadków z akt kontroli (świadka A. B.) oraz z postępowania sądowego (D.D. i M. T.) nie podzielił przedstawianej wersji przez A. R. w zakresie konieczności zmiany podstawy zatrudnienia z kontraktu menadżerskiego na umowę o

pracę - w postępowaniu przed organem skarżący podawał bowiem, że po odejściu D. D. zwiększyły mu się obowiązki jak również wersji przedstawianej w postępowaniu sądowym, gdzie wskazywał, że poprzez zatrudnienie pracowniczego miał być bardziej wiarygodny w kontaktach zewnętrznych jako reprezentant spółki.

W ocenie sądu, żadna z tych wersji nie jest wiarygodna. Sąd podzielił stanowisko pozwanego, iż celem wstecznego zgłoszenia do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia pracowniczego była możliwość opłacania składki wyłącznie na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej równocześnie przez skarżącego pozarolniczej działalności gospodarczej, tym bardziej, że po wydaniu decyzji Nr (...) skarżący miał już pełną świadomość i rozeznanie, że będzie zmuszony do uregulowania zaległych składek. Należy bowiem jeszcze raz podkreślić, iż dla zaistnienia stosunku ubezpieczenia, niezbędne jest rzeczywiste wykonywanie pracy w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, a więc osobiste wykonywanie pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem. W stanie faktycznym sprawy – w ocenie Sądu nie doszło do powstania stosunku ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia pracowniczego w okresie objętym zaskarżoną decyzją, albowiem stosunek ubezpieczenia jest stosunkiem wtórnym do podstawowego stosunku - stosunku pracy, a ten nie miał miejsca. W sprawie mieliśmy do czynienia z próbą wstecznego zainicjowania i odtworzenia stosunku ubezpieczenia, który w rzeczywistości nie zaistniał, z powodu tego, że nie zaistniał pracowniczy tytuł do objęcia ubezpieczeniem. W okresie tym wnioskodawca podlegał bowiem ubezpieczeniom, ale nie z tytułu umowy o pracę, co zresztą wynika z prawomocnej decyzji Nr (...) z dnia 16.01.2014r.

Co istotne - skarżący na pytanie, dlaczego nie zaskarżył wskazanej wyżej decyzji z dnia 16.01.2014r. odpowiedział, iż „dokumenty były skorygowane” – k.13 akt sprawy. Podkreślić zatem w tym miejscu wypada, iż „krygowanie dokumentów” nie może polegać na ich „wytwarzaniu” stosownie do bieżącej - korzystnej dla skarżącego sytuacji. Zważyć bowiem należy, iż generalnie nawiązanie stosunku pracy wykazuje się dokumentem w postaci pisemnej umowy o pracę, podobnie okres zatrudnienia wykazuje się dokumentem w postaci świadectwa pracy, ale informacje zawarte w takich dokumentach nie mają jednak charakteru wiążącego i podlegają ocenie jak każdy inny dowód. Nie stanowi podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym dokument nazwany umową o pracę (choć i takiego dokumentu skarżący nie złożył), czy nawet przedłożenie świadectwa pracy, jeśli rzeczywisty stosunek prawny, istniejący między stronami nie odpowiada treści określonej w przepisie art. 22 k.p. Nie może być tolerowana sytuacja, w której osoba zainteresowana w uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, do których nie ma tytułu, z pomocą płatnika składek wytwarza dokumenty służące wyłącznie do tego celu (wyrok SA w Katowicach z dnia 9 lipca 2013 roku, III AUa 1417/12, wyrok SN z dnia 18 października 2005 roku, II UK 43/05). Tak więc ani np. dokument umowy o pracę, listy płac, ani zaświadczenie o ukończeniu szkolenia stanowiskowego, czy świadectwo pracy nie stanowią dowodu świadczącego o zawarciu i wykonywaniu umowy o pracę.

W dalszej kolejności odnieść należy się do oceny istnienia potrzeby zatrudnienia przez spółkę (...) pracownika na stanowisku głównego księgowego w ramach stosunku pracy. Zdaniem Sądu rację należy przyznać organowi rentowemu, który twierdził, iż płatnik nie wykazał istnienia takiej racjonalnej i ekonomicznej potrzeby, tym bardziej, że od dnia 1 stycznia 2013r. (daty wskazywanej jako rozpoczęcie stosunku pracy) sposób wykonywania obowiązków przez skarżącego nie uległ zmianie w stosunku do okresu sprzed tej daty (por. zeznania E. O. z protokołu kontroli-wnioskodawca sam organizował sobie pracę, pracował w czasie nienormowanym itp) .

W ocenie Sądu całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że A. R. (1) po dniu 1 stycznia 2013r. - do dnia 30 września 2014r. wykonywał swoje czynności w ramach dotychczasowego stosunku – prawnego, tj. w ramach umowy cywilnoprawnej z 2007r. (w aktach kontroli), tym bardziej, że nie przedstawiono również żadnego dowodu na jej rozwiązanie, a zeznania skarżącego, ani też zeznania E. O. z postępowania kontrolnego ZUS, ani też zeznania świadków nie wykazały, iż wersja skarżącego jakoby od 1 stycznia 2013r. podjął pracę w ramach reżimu pracowniczego u płatnika składek (...) sp. z o.o. polega na prawdzie.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych oddalił odwołanie.

SSO Dorota Radaszkiewicz